

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת חולין

דפים קיח - קכג, פרשת שמיני תשע"ט

דרך ישרה תמצית הדף

פרק תשיעי- העור והרוטב

דף קיח

*הדרשות בשומר וידות. *הקושיות בשומר ויד.

העור דהוי שומר לבשר וכן הרוטב הקיפה והאלל העצמות הגידין הקרנים והטלפים מצטרפין לטומאת אוכלין ולא לטומאת נבילות, והדין שכל דבר שהוא יד ואינו שומר דינו שנטמא ביחד עם הבשר ומטמא את מי שנוגע בו ואינו מצטרף לכשיעור ושומר אף שאינו יד טמא ומטמא ומצטרף. ומייתי את דרשות הפסוקים 1. על כל זרע זרוע, להו"א ששומר נטמא טומאת אוכלין דילפינן כדרך שבנ"א מוציאין לזריעה והיינו חטה בקליפתה, ולמסקנא הוו תלתא קראי ואתו לשומר של זרעים, אילנות, ובשר ביצים ודגים. 2. שומר אינו מצטרף לכזית של טומאת נבילות שנאמר בנבלתה, אבל הנוגע בשומר של נבילה נטמא כדין הנוגע ביד, שנאמר יטמא. 3. נאמרו שלש פעמים לכם לרבות ידות לגבי זרעים נבילות ותנור, ואמרין דאתו להכניס ולהוציא בידות ושומר כיון שמגין אתיא בק"ו מידות הלכך קרא דזרע זרוע אתי למימר דמצטרף.

הקושיות על דרשות הפסוקים בשומר ובידות 1. אימא דקראי אתו ליד רק להכניס ושומר להכניס ולהוציא ולא ידעין יד להוציא ושומר לצרף, ודחי דאם מכניס טומאה כ"ש שמוציא. 2. אימא יד להוציא ושומר להכניס ולהוציא, ותירץ דאיכא ייתור. ומפרשינן דא"א לכתוב רק באחד כיון שזרעים טומאתן מרובה תנור מטמא מאוירו ונבילה מטמאה אדם ובמשא וטומאה מגופה, וא"א שלא יכתב זרעים כיון שמטמאין בנגיעה ותנור אינו אוכל ונבילה דלא נדע שהיד מטמא אדם. אלא קרא יטמא דאתיא לשומר של נבילה באם אינו ענין ליד דעלמא דמכניס טומאה, או דכתיבא יד על הכנסת טומאה וא"כ כ"ש שמוציאה. 3. דלמא קרא דשומר של נבילה אתי לשומר בעלמא ולא ליד, ומתרצינן דכיון שמשמש מעשה יד לכן תנחו ענין ליד, או דנדחה תירוץ זה וכדלעיל ואתי לגופיה ואף דאתיא בק"ו מידות בק"ו טרח וכתב לה קרא. 4. אי ילפינן שומר מקרא דזרע זרוע כדרך שמוציאין לזריעה קשיא אמאי אמרין דפיטמא של רימון וכן העור הוי שומר, אלא נאמר שלש פעמים זרע ואתיא לשומר של זרעים, אילנות, ובשר ביצים ודגים.

דף קיט

*יד והכשר במועט. *שני שומרין זע"ז.

רב ורבי יוחנן פליגי האם יש יד להכשר, ופלוגתייהו בקרא האם מקרא נדרש לפני פניו או בסברא האם הכשר תחילת טומאה, וכן פליגי האם יש יד לפחות מכזית ושומר לפחות מכפול. והשמועות 1. שתי עצמות ועליהן שני חצאי זיתים והכניס את ראשן השני לבית לת"ק הבית טמא וליהודה בן נקוסא אין שני עצמות מצטרפין לכזית, רב מוקי ביד וכיהודה בן נקוסא או בשומר וכת"ק, ולר"י כולה ביד ואתי כת"ק. 2. לר"י קולית שיש עליה כזית בשר גוררת כולה לטומאה ולאחרים אפילו כפול, רב מוקי ביד וכו"ר או בשומר ובאחרים ולר"י כולה בשומר ואתי כאחרים וקאמר פול משום דת"ק קאמר שיעורא ולעולם אף בפחות מפול. 3. ראב"ע מטהר

בשומר של פול ומטמא בשומר של קטנית מפני שרוצה במשמישן משום שהם דקין, ורב יתרץ דאיירי בקלח ומשום יד ומשמישן זהו בתשמישן. 4. אמרינן דחטה בקליפתה הוי שומר דהוי כדרך שמוציאין לזריעה, ודחי בריה שאני.

שני שומרין זה ע"ג זה אינם מצטרפין, והשמועות 1. שלש קליפות בבצל, הפנימית הויא אוכל ומצטרפת בכל גווני, האמצעית הויא שומר ומצטרפת רק אם היא שלימה, והחיצונה אינה מצטרפת כלל דהויא שומר ע"ג שומר. 2. בעי האם שומר שנחלק מצטרף וחשיב שומר, ומייתי דשומר של קטניות חשיב כיון שרוצה במשמישן ודחי דזהו בקולחא, והא דאמרינן כדרך שבנ"א מוציאין לזריעה איירי בשדה ויש כביצה בשורה אחת כגון חיטי שמעון בן שטח. 3. אשכחן דעצם הוי יד במשנה דעצמות וכן בברייתא שני עצמות שהכניס ראשיהן לבית, ופליגי ר"י ור"ל האם נימא נחשבת יד, ומייתי עור שיש עליו כזית בשר הנוגע בשערה שכנגדו טמא ומוקמינן דזהו משום שומר. ואינו שומר ע"ג שומר כיון דמחלחל ושרי לכתוב ע"ג כיון שהדיו עובר עליו או משום יד, ואיירי בנימא שבין הנימין כדאשכחן לגבי שבלין מלאי שבין המלאין.

דף קכ

*מצטרפין לטמא. *משקה באוכל.

הדברים שמצטרפים לטמא וביאורם 1. הרוטב להו"א זהו שומן וקשיא א"כ יטמא בפ"ע ולמסקנא ליחה היוצאת מן הבשר ומצטרפת לטומאה רק אם קרשה ואם לאו מצטרפת רק ביוה"כ דהתם בעינן יתובא דעתא. 2. קיפה להו"א דק שבשולי הקדירה וקשיא שיטמא בעצמו, אלא זהו תבלין. 3. אלל פליגי אם זהו מרטקא והוא גיד השדרה והצואר או בשר שפלטתו סכין, ופלוגתייהו האם גיד הצואר ג"כ מצטרף, ומייתי דרופאי אליל דקרא זהו מרטקא, ור"י דקאמר האלל המכונס שיש בו כזית במקום אחד זהו ודאי בשר שפלטתו סכין ואיירי שמקצתו חישב עליו או מקצתו פלטתו חיה. 4. המשנה בטהרות מביאה גם חרטום ומוקמינן דזהו החלק התחתון של העליון כמו עץ. 5. צפרנים במקום שמובלעים בבשר. 6. קרנים, במקום שחותכים ויוצא דם. מנלן דמשקה דינו כאוכל 1. נאמר נפש לרבות את השותה לגבי המחא את החלב וגמעו ובחיוב כרת על חמץ בפסח ונבלת עוף טהור, ואמרינן דא"א ללמוד חדא מתרתי דנבילה לא עונש כרת, חמץ היתה לו שעת הכושר, וחלב הותר מכללו בחיה להדיוט, משא"כ מליקה דכהנים זוכים משלחן גבוה. 2. בשרצים נאמר הטמאין לאסור צירן ורוטבן וקיפה, א"א ללמוד מהנך היות ושיעורן כזית ונימא דיו, וא"א לכתוב רק בשרצים כיון שטומאתן במשהו. 3. טבל, חדש, שביעית, וכלאים, משקין היוצאין מהן כמותן אפשר ללמוד מהנך דהווי איסור הבא מאליו. 4. ביכורים נאמר פרי אתי ואין להביא משקה ותרומה הוקשה לביכורים. 5. הקדש דהווי איסור שאינו בא מאליו אתי להו"א מביכורים ודחי דטעון קרייה והנחה, ותרומה יש בה מיתה וחומש, ולמסקנא מתרומה או ביכורים וחד מהנך. 6. מי פירות של תרומה כגון דבש תמרים ר"א מחייב קרן וחומש דילפינן מביכורים וקסבר דון מינה ומינה דאפילו שאר מינין, ורבי יהושע פוטר דאמרינן אוקי באתרה ומשקין של תרומה דווקא תירוש ויצהר וקסבר דאף ביכורים מביאין משקה רק תירוש ויצהר דגמר מתרומה. 7. השותה משקין של ערלה לוקה רק בתירוש ויצהר, ואתי כרבי יהושע ויליף ערלה מביכורים בגו"ש פרי.

דף קכא-קכב

*מפרכסת. *ביטול חצאין בעור. *עורותיהן כבשרן.

דין בהמה המפרכסת ושווין בה ישראל ששחט בהמה טמאה לגוי וכן גוי ששחט בהמה טהורה לישראל 1. בטומאה, מטמאה טומאת אוכלין מיד וטומאת נבילות רק כאשר מתה או עד שיתיו את ראשה. 2. אמרינן דבכדי שתקבל טומאת אוכלין צריכה מחשבה להאכילם והכשר מים ממקום אחר, ואף דכל דבר שסופו להטמא טומאה חמורה א"צ הכשר כגון נבלת עוף טהור, מיהו הכא יכול לגוררה ולהעמידה על פחות מכזית. 3. שחט שני סימנין ומפרכסת לחזקיה אין בה איסור אבר מן החי ולרבי יוחנן איכא, ואם בעודה מפרכסת פרש ממנה אבר או בשר אסור לגוי אף אחר שתצא נפשה. 4. שחט סימן אחד אינה מטמאה טומאת אוכלין, וכן אם נחרה ועודה מפרכסת אינה מטמאה כלל. 5. ישראל ששחט כראוי ומפרכסת יכול לחתוך כזית בשר מבית שחיטתה ולמלחו ולהדיחו יפה ולהמתין עד שתצא נפשה, ומכיון שמותר לישראל שרי אף לגוי. 6. בעי בשהה ודרס בה האם הויא כשחיטה או נחירה, וקאמר דצריכה הכשר שחיטה כבהמה טהורה לרבות בדיקת סכין. 7. אם יש בתוכה כזית מן המת ונמצאת באהל, אינה מצילה שהרי מטמאה טומאת אוכלין. 8. הרובעה חייב כיון שאינה מטמאת טומאת נבילות.

רב הונא דקאמר דשני חצאי זיתים שנמצאים ע"ג העור מתבטלים, ומקשינן אליבא דמאן, דלר"ש העור אינו מבטל ולר"ע העור מבטל ופשיטא 1. אליבא דר"ש פלטתו חיה אינו בטיל אבל פלטתו סכין בטל, וקשיא דרב

הונא קאמר אליבא דר"י דאלל המכונס מטמא טומאת נבילות דווקא אם כנסו וע"כ אתי כר"י ש"מ שלדעתו פלטתו סכין אינו בטל. 2. למסקנא רב הונא קאמר כר"ע וקמ"ל דטעמא דר"ע מפני שהעור מבטלן ולכן אף פלטתו חיה בטיל.

אלו שעורותיהן כבשרן 1. עור האדם, ופליגי אי טומאתו מדאורייתא או מדרבנן גזירה שמא יעשה אדם עורות אביו ואמו שטיחין. 2. עור חזיר של ישוב ולר"י אף חזיר הבר, דסובר שאף הוא רך. 3. עור חטרת של גמל הרבה וזה כל זמן שלא טענה, ובעי בהגיע זמנה ולא טענה או בשלא הגיע זמנה וטענה, ועלתה בתיקו. 4. עור הראש של עגל הרך וזהו בן שנה או כל זמן שיונק, ואמרינן דזהו יחידאה ולעולם אינו מטמא. 5. עור בית הפרסות, ופליגי האם זהו הפרסות ממש או ארכובה הנמכרת עם הראש. 6. עור בית הבשת. 7. עור השליל. 8. עור שתחת האליה. 9. בעורות שמונה שרצים פליגי, לת"ק עור אנקה כח לטאה וחומט הם רכים, לר"י עור הלטאה קשה. תנא דברייתא מוסיף תנשמת שנאמר אלה לרבות ולמינהו למעט חלד עכבר וצב, ולר"י בן נורי כל שמונת השרצים עורן חלוק מבשרן. וכל העורות שעבדן או עשאן טלאי או הילך כדי עבודה שזהו ארבע מילין טהורין מלבד עור האדם.

דף קכג

*שיעור חיבור בהפשט. *החשש שיחוס. *שיעור בטלית ובעור.

השיעור דנחשב חיבור בהפשט עור של בהמה וחיה 1. לשטיח כדי אחיזה וזהו שני טפחים, ואם הפשיט יותר מכך לרב כל המופשט טהור ורבי מטמא את הטפח הסמוך לבשר כמו עור שכנגד הבשר, והא דמטהרינן טפח הסמוך לבשר זהו הסמוך לכדי אחיזה. 2. לחמת הוי חיבור עד שיפשיט את החזה. 3. המפשיט מהרגלים כולו חיבור לטומאה. 4. עור שעל הצואר לר"י בן נורי אינו חיבור ולחכמים הוי חיבור עד שיפשיט את כולו. טלית שהתחיל לקרעה כיון שנקרע רובה אינו חיבור וטהורה, ואמרינן דזהו רק בטלית שהטבילה ולא העריב שמשה ולא בטלית טמאה מכיון דחיישינן שיחוס עליה ולא יקרע רובה. והשמועות 1. אין לחוש שיאמרו טבילה בת יומה עולה לה, דקרעה מוכיח עליה. 2. בעולת העוף לר"א בר"ש דמצריך שימלוק רוב של שני הסימנים ולא את כולם לא חיישינן שמא לא יעשה רוב, דכהנים זריזין הן. 3. במשנתנו המפשיט יותר מכדי אחיזה ונגע בו טהור ולא חיישינן שיעשה רק כדי אחיזה ויטעה ויטמא, ותירץ דאיירי בטומאה דרבנן ובהמה טמאה היינו טריפה שמטמאת מדרבנן במוקדשין. 4. המפשיט בשרצים עד שיפשיט את כולו הוי חיבור, אין לדייק דבגמל אינו חיבור, אלא ממעטינן עור שע"ג הצואר ובשיטת ר"י בן נורי.

טלית שקרע את רובה אינה חיבור וטהורה, ואמרינן דאם שייך כדי מעפורת לל"ק הוי חיבור ולל"ב אינו חיבור ופליגי האם בעור הוי חיבור כיון דחלים וחזק או כיון דחשיב. והשמועות 1. עור טמא מדרס שחישב עליו לרצועות נטהר לר"י כשנתן בו אזמל ולחכמים עד שימעיטנו מחמשה טפחים, מתרצינן לל"ק במקצע דרך סביבותיו דתו לא חלים ולל"ב כשצריך למושב הזב. 2. במשנתנו המפשיט יותר מכדי אחיזה טהור, תרצינן דראשון ראשון עושה ניפול. 3. עור שעל הצואר לריב"נ אינו חיבור אף דחלים, ותירץ דפליגי בשומר העשוי לנתק מאליו. 4. תנור שנטמא לת"ק חולקו לשלשה וגורר את הטפילה עד לקרקע ולר"מ סגי למעט מבפנים מד' טפחים, ותירץ דלכו"ע בכדי לטהרו מחלק עד שלא יהא חלים כלל, ופלוגתייהו במי שרוצה שתנורו לא יבא לידי טומאה. והא דאמרינן חולקו לשלשה זהו בנשבר לארכו, אבל נשבר לר"מ שייריו ארבעה ולחכמים ה"מ בתנור של שבעה אבל בתנור של תשעה נטהר בנשבר רובו אף שנשארו ארבעה.

שאלות לחזרה ושינון

- א. דין בהמה המפרכת (8)
 - ב. אליבא דמאן אמרינן דשני חצאים ע"ג העור מתבטלין (2)
 - ג. אלו שעורותיהן כבשרן (9)
- דף קכג
- א. השיעור שנחשב חיבור בהפשט עור בהמה וחיה (4)
 - ב. השמועות בחשש שיחוס ולא יעשה כראוי (4)
 - ג. המח' האם בעור נחשב חיבור כיון דחלים והשמועות (4)

פרק תשיעי- העור והרוטב

דף קיח

- א. דרשות הפסוקים בדין טומאת יד ושומר (3)
- ב. הקושיות על הדרשות בשומר וידות (4)

דף קיט

- א. המח' האם יש יד להכשר והשמועות (4)
- ב. השמועות בשני שומרין זה ע"ג זה (3)

דף קכ

- א. הדברים שמצטרפין לטמא וביאורם (5)
- ב. מנלן דמשקה דינו כאוכל (7)

דף קכא- קכב

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

מכות שבועות 📖	יבמות 📖	ברכות 📖 עם מחודדין בפ"ד.
עבודה זרה הוריות 📖	כתובות 📖	שבת 📖 מהדורה חדשה.
מחודדין בפ"ד	נדרים 📖	עירובין 📖
זבחים 📖	נזיר סוטה 📖	פסחים 📖
מנחות 📖	גיטין 📖	שקלים ר"ה 📖
חולין 📖	קידושין 📖	יומא 📖
בכורות 📖 עם הקדמות ומושגים	עם תורתך שעשועי, סימני הדף, ותוספתא	סוכה 📖
ערכין-תמורה 📖	בבא קמא 📖	ביצה תענית 📖
כריתות-מעילה 📖	בבא מציעא 📖	מגילה-פורים 📖 עם מדרש, תוספתא, ותמצית מחזר יין לרמ"א
נדה 📖	בבא בתרא א-ב 📖	מו"ק חגיגה 📖
	סנהדרין א-ב 📖 עם "יש סדר לגמרא" ותמצית כל המסכתא.	

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.	שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.	באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.	קיצור חרדים מנוקד ומסודר.	איזוהי דון ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.	קיצור אלשין רות	הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.
	קיצור אלשין אסתר	
	קיצור אלשין איכה	
	בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.	

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~338~

המערכת